

GILBERT KEITH CHESTERTON

**MUŽ,
KTORÝ VEDEL
PRIVELÁ**

EUROPA

občas je jednoduchšie
zločin vyriešiť, ako ho potrestať

**GILBERT KEITH
CHESTERTON**

EUROPA

Gilbert Keith Chesterton *Muž, ktorý vedel priveľa*

Preklad © Ester Demjanová 2022

Redakčná úprava a poznámky © Martin Plch 2022

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabec 2022

Sadzba © Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2022

Ako dvadsiaty piaty zväzok edície Liga výnimočných
vydalo © Vydavateľstvo Európa, s.r.o. 2022

Prvé slovenské vydanie

 bee&honey
social communication

www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-8237-009-9

MUŽ, KTORÝ VEDEL PRIVEĽA

Kapitola prvá

Tvár na terči

Začínajúci literárny a sociálny kritik Harold March práve prechádzal po rozľahlej rovine plnej vresovísk a obecných pozemkov, ktorých horizont lemovali vzdialené lesy vychýreného Torwoodskeho parku. Bol to pekný mladík v tvídovom obleku so svetlými kučeravými vlasmi a jasnými belasými očami. A bol taký mladý, že pri slnečnej a veternej prechádzke krajinou, ktorá bola zosobnením slobody, sa politické záležitosti nesnažil vytesniť z hlavy, ale dokonca na ne priamo myslel. To, čo mal vybaviť v Torwoodskom parku, sa totiž politiky týkalo – na tomto mieste mal mať stretnutie, ktoré si s ním nedohodol nikto iný ako samotný minister financií, sir Howard Horne. Práve on vtedy predkladal svoj takzvaný socialistický rozpočet a bol ochotný jeho princípy vysvetliť v rozhovore s nadaným novinárom. Harold March bol typom muža, ktorý o politike vie všetko, no o politikoch nevie nič. Zároveň mal rozsiahle znalosti o umení, literatúre, filozofii a kultúre vo všeobecnosti, teda vlastne takmer o všetkom, pravdaže s výnimkou sveta, v ktorom žil.

Uprostred slnečných a veterných rovín odrazu March narazil na trhlinu v zemi, akurát dosť širokú, aby bola korytom malého potôčika, ktorý sa chvíľami strácal v zelených tuneloch podrastu, akoby pretekal trpasličím lesom. Mládenec nadobudol prazvláštny pocit obra, ktorý hľadá ponad údolie pygmejov. Keď však zostúpil nižšie, tento dojem sa vytratil. Pahorky plné skál boli síce sotva vyššie ako bežná chalúpka, no krajinu ťahali do priepastnej chmúravý. V záhaľčivej, no romantickej zvedavosti sa vybral pozdĺž vodného toku. Po medzi veľké sivé kamene a machovo mäkučký zelený porast naňho presvitali záblesky bystriny a jeho sa odrazu zmocnil celkom iný pocit. Zdalo sa mu, že zem sa roztvorila, on sa stratil v jej útrobach a ocitol sa v podsvetí snov. Keď potom na striebornom pozadí potoka zbadal tmavú ľudskú postavu sediacu na veľkom kameni nápadne pripomínajúcu vtáka,

netušil, že sa práve chystá nadviazať najzvláštnejšie priateľstvo svojho života.

Vyzeralo to, že muž je na rybách – prinajmenšom bol ako rybár strnulý. March tak mal možnosť hodnú chvíľu skúmať sediaceho chlapíka takmer ako vystavenú sochu, ktorá po niekoľkých minútach prehovorila. Bol to vysoký, bledý, vychudnutý muž a vďaka ťažkým viečkam a orliemu nosu pôsobil trochu apaticky. Keď mu tvár zatienil široký biely klobúk, drobné fúziky a pružná postava mu dodávali mladícky vzhľad. Slamený klobúk si zložil a odhalil tak výraznú plešinu, ktorá v kombinácii s prázdny výrazom v jeho očiach napovedala, že pracuje hlavou, a tá hlava ho vďaka tomu i často bolí. No najzaujímavejšie na ňom bolo – a človek si to uvedomil až po krátkom skúmaní –, že napriek výzoru rybára na rybách veru nebol.

Miesto udice držal v ruke čosi, čo mohla byť rybárska sieť, ale oveľa väčšmi sa to podobalo na obyčajnú hračkársku sieťku, akú zvyčajne na lovenie kreviet alebo motýľov neúspešne používajú deti. Tento detský nástroj v krátkych intervaloch ponáral pod hladinu, potom vážne prebral svoj úlovok pozostávajúci z vodných rias a blata a následne ho vyklopil späť do vody.

„Nie, ešte som nič nechytí,“ poznamenal pokojne, ako by odpovedal na Marchovu nevyslovenú otázku. „Ak aj niečo chytím, musím úlovok pustiť späť, najmä veľké ryby. Niektoré ma však aj zaujímajú, keď ich ulovím.“

„Predpokladám, že tak robíte čisto vo vedeckom záujme,“ konštatoval March.

„Obávam sa, že pomerne amatérsky,“ odvetil zvláštny rybár. „Viete, zaujíma ma fosforencia, svetielkujúce ryby. Dozista by však bolo dosť neprijemné páchnuť medzi ľuďmi rybacinou.“

„To určite,“ usmial sa March.

„Zrejme by sa nepatrilo napochodovať niekomu do obývačky so svetielkujúcou treskou pod pazuchou,“ pokračoval neznámy letargicky. „Aké bizarné by bolo, ak by ich človek

mohol len tak nosiť ako lampáše, či použiť šprotky namiesto sviečok. Z niektorých morských príšer by boli nádherné tie-nidlá – napríklad z modrého trblietavého morského slimáka, či z červených hviezdíc, ktoré skutočne žiaria ako červené hviezdy. Tu ich, prirodzene, nenájdem.“

March sa ho už-už chcel opýtať, čo vlastne hľadal, no mal pocit, že na odbornú debatu, akou sú hlbokomorské ryby, by rozumovo nestačil, a tak sa vrátil k obyčajnejším témam.

„To je ale krásne zákutie,“ poznamenal. „Toto údolíčko a riečka. Vyzerá to tu, akoby sa tu odohrával Stevensonov¹ román.“

„Viem,“ riekol podivný rybár. „Zdá sa mi, že je to – ako by som to povedal – miestom samotným, ktoré akoby sotva existovalo. Možno to sa nám starý Picasso² a niektorí kubisti snažili naznačiť tvarmi a kľukatými čiarami. Pozrite na tie zrúzy, čo ako útesy vystupujú kolmo na trávnaté svahy. Nezdá sa vám, že do seba potichu narážajú? Ako príbojové vlny a spätný prúd.“

March sa zadíval na nízky skalný výstup nad zelenou stráňou a prikývol. Muž, ktorý s takou ľahkosťou vedel meniť tému z vedeckých postupov na umenie, ho zaujal. Opýtal sa, či sa mu moderní umelci zalomených čiar páčia.

„Mám pocit, že ani kubisti samotní nie sú dosť kubistickí,“ odvetil neznámy. „Chcem tým povedať, že nejdú dostatočne do hĺbky. Keď všetko premenia na matematiku, ich diela to sploští. Vezmite z krajiny živé obrysy, zjednodušte ju na pravé uhly a zrazu je z nej obyčajná schéma na papieri. Aj tie sú svojím spôsobom krásne, no sú celkom iného druhu. Predstavujú veci nemenné – pokojné, večné pravdy matematického typu, ktoré niekto nazýva ‚biely jas‘ ...“

1 Robert Louis Stevenson (1850 – 1894) – škótsky prozaik, básnik a autor cestopisných kníh. Medzi jeho najznámejšie diela patria romány *Ostrov pokladov* (*Treasure Island*, 1883) a *Podivný prípad doktora Jekylla a pána Hyda* (*Strange Case of Dr Jekyll and Mr Hyde*, 1886).

2 Pablo Picasso (1881 – 1973) – slávny španielsky maliar, sochár a spoluzakladateľ kubizmu

Kým stihol dopovedať, čosi sa stalo tak rýchlo, až to jeho myseľ nevedela spracovať. Spoza previsu sa vydral lomoz ako hučanie vlaku a zjavil sa tam veľký automobil. Zastavil na hrebenu útesu a oproti slnku vyzeral čierny ako vojnový voz skazy z nejakého búrlivého eposu. March automaticky predpažil ruku do zbytočného gesta, akoby sa márne pokúšal zachytiť šálku čaju padajúcu zo stola.

Na zlomok sekundy sa zdalo, že motorové vozidlo vzlietne ako vzducholod', náhle sa však s hrmotom zrútilo do vysokej trávy pod útesom. Do tichého vzduchu z neho pomaly stúpala sivý dym. O čosi nižšie sa po zelenom svahu kotúlalo telo muža so sivými vlasmi – končatiny mal náhodne rozhodené a tvár odvrátenú.

Výstredný rybár pustil svoju sieť na zem a svižne sa vybral na miesto nehody. Jeho nový známy ho chvatne nasledoval. Blížili sa a pokazený stroj v krutej irónii ešte zo všetkých síl chrčal a hrmel, kým muž len nehybne ležal.

Nebolo pochýb, že je mŕtvy. Krv sa valila do trávy z beznádejne smrteľného zranenia vzadu na jeho lebke, na tvári otočenej k slnku však nebolo jediné zranenie a bol na ňu fascinujúci pohľad. Bola to jedna z tých zvláštnych, nezamieniteľných tvárí, ktoré na nás pôsobia, akoby sme ich odniekiaľ poznali. V takej chvíli totiž máme zvláštny, nástojčivý pocit, že by sme ju mali poznať, hoci ju nepoznáme. Bola široká, hranatá, s veľkou čel'usťou, takmer ako sánka nejakého ľudoopa. Široké ústa mala zatvorené tak pevne, že vyzerali ako tenká čiaračka, nos bol menší a nozdry vyzerali, že sa počas života nevedeli nabažiť vzduchu. Najzvláštnjším detailom na tvári nebohého bolo, že jedno obočie mal klenuté v omnoho ostrejšom uhle ako to druhé. Marchovi sa zdalo, že hádam nikdy nevidel životaplnšiu tvár, než bola táto mŕtva. Jej energickú atmosféru ozvlášťňovala aureola šedivých vlasov. Z vrecka sa mu vysypali nejaké papiere a mládenec spomedzi nich vytiahol vizitku. Meno na nej prečítal nahlas:

„Pán Humphrey Turbull. Som si istý, že som to meno kde-si počul.“

Jeho spoločník si povzdychol, hodnú chvíľu mlčal, akoby nad čímisi dumal, a potom len poznamenal: „Ten chudák to už má za sebou,“ a doplnil zopár vedeckých výrazov, pri ktorých jeho poslucháč opäť pochyboval o výške svojho intelektu.

„Za daných okolností,“ pokračoval ten zvláštne uvažujúci človek, „bude azda zákonne vhodné, ak telo necháme na mieste, kým o tejto záležitosti neinformujeme políciu. Vlastne bude najlepšie, ak sa o tom okrem úradov nikto iný nedozvie. Nebuďte preto prekvapený, keď to nepoviem ani niektorým susedom v okolí.“ Akoby náhle pocítil potrebu odôvodniť svoje pomerne sebavedomé vyhlásenia, a preto dodal: „Do Torwoodu som pricestoval za svojím bratrancom a volám sa Horne Fisher. Fisher znamená rybár, viete. Moje meno možno nejakú súvisí s mojím koníčkom, čo poviete?“

„Sir Howard Horne je váš bratranec?“ prekvapene vyjachtal March. „Práve za ním idem do Torwoodskeho parku, pretože sa s ním chcem pohovárať o jeho politickej činnosti a postojoch, ktoré tak neoblomne zastáva. Nový rozpočet považujem za najväčšiu udalosť v našej novodobej histórii. Ak neprejde, pôjde o najheroickejší pád v anglických dejinách. Nepochybne ste aj vy obdivovateľom svojho výnimočného príbuzného...“

„Podľa môjho názoru,“ poznamenal pán Fisher, „je to najlepší strelec, akého poznám.“ Potom, akoby sa úprimne kajal za svoj azda až priveľmi nonšalantný tón, s istým entuziazmom dodal: „Nie, teraz vážne, je to naozaj skvelý strelec.“

Poháňaný vlastnými slovami skočil na kamenný výstupok pred sebou a vyhupol sa naň s obratnosťou, akú by pri jeho všeobecnej apatii nikto nečakal. Na niekoľko sekúnd zastal na výbežku, orlí nos pod slameným klobúkom natočil k oblohe a zahľadel sa na prírodu, kým sa March nespamätal a nevypriapal sa za ním.

V tej výške sa pred nimi rozprestierala obyčajná lúka, do ktorej pneumatiky nešťastného automobilu vyhlúbili jasné stopy. Okraje zrázu však boli popadané, odhryzli z neho čiesi kamenné zuby. Rozbité kamene všetkých tvarov

a veľkostí ležali neďaleko okraja a zdalo sa neuveriteľné, aby sa niekto dobrovoľne vydal autom do takej zjavnej smrtonosnej pasce – o to viac, že sa to stalo za bieleho dňa.

„Vôbec mi to nejde do hlavy,“ povedal March. „Bol vari slepý? Alebo na mol opitý?“

„Pri pohľade naňho zrejme ani jedno, ani druhé,“ odvetil príležitostný rybár.

„Potom ide o samovraždu.“

„Takáto smrť je všetko, len nie príjemná,“ poznamenal muž menom Fisher. „Navyše dost' pochybujem, že by starý dobrý Puggy spáchal samovraždu.“

„Starý dobrý kto?“ vyjachtal mladý literát. „Vy ste vari toho nešťastníka poznali?“

„Nikto ho nepoznal naozaj,“ odvetil Fisher záhadne. „Ľudia však o ňom, pravdaže, počuli. Svojho času bol postrachom v parlamente, na súdoch a v podobných inštitúciách, najmä pokiaľ išlo o cudzincov, ktorých mali z krajiny deportovať ako nežiaduce osoby, on však chcel jedného z nich obesiť za vraždu. Celá záležitosť ho dokonale znechutila, takže nakoniec zavesil kariéru na klinec. Odvtedy už podnikal len osamelé výlety automobilom a cez víkendy občas navštevoval aj Torwood, no nemyslím, že by si chcel polámať väzy tesne pred jeho bránami. Hoggs – tým myslím svojho bratranca Howarda – sem tuším prišiel len preto, aby sa s ním stretol.“

„Torwoodsky park teda nepatrí vášmu bratrancovi?“ vy-
zvedal March.

„Nie, viete, kedysi ho vlastnila rodina Winthropovcov,“ odvetil. „Teraz má však nového majiteľa, istého chlapíka z Montrealu menom Jenkins. Hoggs sem chodí len na poľovačky. Veď som vám spomínal, že má skvelú mušku.“

Táto nepatričná chvála významného sociálneho štátnika pripadala Haroldovi Marchovi, ako keby Napoleona ktosi označil za skvelého kartového hráča. V tom návale množstva nečakaných dojmov sa mu však v mysli stihlo sformovať nové poznanie, a preto ho rýchlo vyslovil, kým mu nenávratne nevyfučalo z hlavy.

„Jenkins,“ zopakoval. „Máte vari na mysli Jeffersona Jenkinsa, sociálneho reformátora? Muža, ktorý bojuje za prevratný pozemkový zákon? Stretnutie s ním by som považoval za rovnako zaujímavé ako stretnutie s akýmkoľvek vysokým vládnyim činiteľom.“

„Áno, Hoggs mu poradil, aby sa radšej zaoberal vidieckymi pozemkami,“ povedal Fisher. „Oprávnené tvrdil, že chovu dobytku sa venuje prílišná pozornosť a ľuďom je to už celé skôr na smiech. Povýšenie do šľachtického stavu si predsa musíte nejako zaslúžiť, hoci tomu chudákovi doposiaľ uniká. Aha, tam niekto je!“

Vybrali sa v stopách pneumatík a automobil, ktorý neustále hrozivo bzučal ako obrovský vražedný hmyz, nechali ďaleko za sebou. Stopy ich priviedli do zákruty prašnej hradskej, ktorá viedla k vzdialeným bránam parku. Bolo zjavné, že auto sem prišlo po dlhej a rovnej ceste a potom z neznámych príčin neodbočilo doľava, ale sa cez trávnik vydalo do záhuby. Tento objav však nebol príčinou Fisherovho zvolania, bolo to čosi oveľa hmatateľnejšie. V zákrute bielej cesty stála nehybná postava, ktorá pôsobila ako dopravná značka. Bol to ozrutný, prostovlasý muž v ťažkom poľovníckom odevu. Vďaka rozstrapateným kučeravým vlasom vyzeral dosť divoko. Obaja podišli bližšie a ten prvotný fantastický dojem sa rýchlo rozplynul. Pri plnom svetle totiž postava nabrala bežnejšie obrysy obyčajného gentlemana, ktorý sa náhodou vybral von bez klobúka a predtým sa zabudol dôkladnejšie učesať. Jeho veľkosť však ostala nezmenená a hlboko posadené oči veru nezušľachtľovali zvierací vzhľad, ktorým sa odlišoval od bežného muža. March však nemal čas, aby si osobu dôkladnejšie obzrel, pretože s veľkým prekvapením začul hlas svojho nového spoločníka: „Ahoj, Jack!“ pán Fisher bodro pozdravil neznámeho a kráčal ďalej, akoby skutočne išlo len o značku pri ceste. Neunúval sa ho ani informovať o katastrofe, ktorá sa udiala za skalami. Zdalo sa to ako relatívna maličkosť, no bola prvou z radu jedinečných žartíkov, ktoré mal ešte so svojim novým excentrickým priateľom zažiť.

Muž, okolo ktorého práve prešli, sa za nimi zahľadel pomerne podozrievavo, ale pán Fisher nevzrušene pokračoval pozdĺž rovnej hradskej, ktorá viedla k bránam veľkého panstva.

„To bol cestovateľ John Burke,“ uráčil sa vysvetliť. „Zrejme ste už o ňom počuli. Poľuje na veľké a exotické zvieratá. Prepáčte, že som nemohol zastaviť a predstaviť vás, no neskôr sa s ním ešte určite stretnete.“

„Čítal som, pravdaže, jeho knihu,“ prikývol March a v jeho hlase bolo cítiť obdivný záujem. „Fascinovala ma v nej historika, ako si slona všimli až vo chvíli, keď jeho obrovitánska hlava zatienila mesiac.“

„Áno, podľa môjho názoru píše mladý Halkett skutočne veľmi dobre. Čože? Vy ste nevedeli, že Burkovu knihu napísal v skutočnosti Halkett? Okrem svojej zbrane nevie Burke používať absolútne nič. A s puškou toho veľa nenapíšete. Nebojte sa, nie je falošný, viete, je statočný ako lev, hádam aj o čosi statočnejší.“

„Mám pocit, že o ňom dost' viete,“ poznamenal March a zarazene sa uškrnul, „a pomerne veľa viete aj o iných ľuďoch.“

Fisherove plešaté čelo sa odrazu zvrátilo.

„Viem priveľa,“ pripustil s istými rozpakmi, „a práve to je môj problém. To je problém nás všetkých v celej tejto ľudskej komédii, vieme priveľa. Priveľa jeden o druhom, priveľa o nás samých. Preto ma nateraz skutočne zaujíma len jedna vec, ktorú neviem.“

„A tou je?“ vyzvedal March.

„Prečo je ten chudák mŕtvy.“

Takmer kilometer kráčali po rovnej ceste a chvíľami viedli zvláštnu debatu. March postupne nadobúdal pocit, že mu niekto prevrátil svet hore nohami. Pán Horne Fisher o svojich priateľoch a príbuzných z vyššej spoločnosti rozhodne nehovoril v zlom. Niektorých dokonca spomínal s láskou. Z jeho rozprávania sa však zdalo, že títo muži a ženy majú so známymi osobnosťami z novín spoločné len mená. A predsa sa mu nijaké osočovanie ani ohováranie nikdy nezдали prekvapivejšie

ako táto chladná familiárnosť. Mal pri nej pocit, že do zákulisia divadelnej scény odrazu zasvietilo slnko.

Došli k veľkej bráne parku, na Marchovo prekvapenie ju minuli a pokračovali po nekonečnej hradskej. Na stretnutie so sirom Howardom však bolo aj tak priskoro a on chcel zistiť, ako sa tento experiment jeho nového priateľa – nech už išlo o čokoľvek – skončí. Dávno už prešli okolo vresovísk a biele cestu medzitým spolovice zatienili torwoodske borovice, ktoré sa v týchto miestach zmenili na nepreniknuteľný záves cloniaci slnko. Uprostred tohto borovicového lesa tak stromy za bieleho dňa vytvorili svoju vlastnú polnoc. Čoskoro sa však medzi nimi začali zjavovať škáry, cez ktoré prebleskovali úzke prúdy slnečných lúčov. Les postupne redol a pred dvojicou mužov sa vynárali divoké húštiny, v ktorých podľa Fishera trávili hostia domu celé dni poľovačkou. Asi o dvesto metrov potom dorazili k prvej zákrute.

Na čistinke stálo polorozpadnuté pohostinstvo s ošúchaným nápisom *Hrozienko*. Jeho výveska bola tmavá, toho času takmer nečitateľná – oproti nebu a sivým slatinám za ňou sa zdala takmer čierna –, a hostinec pôsobil asi tak vábne ako šibenica. March poznamenal, že tu zrejme miesto vína nalievajú ocot.

„Pekne povedané,“ usmial sa pán Fisher, „a nepochybne by to tak aj bolo, keby si tam nejaký blázon víno objednal. Pivo však majú dobré. A brandy takisto.“

March ho nasledoval do vstupného salónika s istou dávkou zvedavosti a prvotný dojem odporu nepomohol prekonať ani prvý pohľad na hostinského, ktorý sa prudko odlišoval od romantickej predstavy pohostinného krčmára – bol to kostnatý, mĺkvy chlapík s čiernymi fúzmi a nepokojnými tmavými očami. A hoci rozprával pramálo, novému hosťovi sa z neho podarilo vydolovať aspoň zlomok informácií, pretože si uňho objednal pivo a zaviedol reč na automobily. Krčmára zjavne istým prazvláštnym spôsobom považoval v oblasti motorových vozidiel za autoritu, ktorá je hlboko zasvätená do tajov, mechanizmov, údržby a aj porúch vo svete áut, pričom z neho

po celý čas nespustil oči. Z tejto pomerne záhadnej konverzácie napokon aspoň čiastočne vyplynulo, že isté vozidlo, ktoré sa zhodovalo s poskytnutým popisom, asi pred hodinou skutočne zastavilo pred hostincom a vystúpil z neho postarší muž dožadujúci sa pomoci s opravou automobilu. Na otázku, či mal návštevník ešte nejaké iné požiadavky, hostinský odvetil, že starší gentleman si naplnil fľašku a kúpil balíček sendvičov. S týmito slovami potom tento nevlúdny hosť chvatne vyšiel z baru a zvnútra domu bolo počuť prudké buchnutie dverí.

Fisher unaveným pohľadom blúdil po zaprášenom a ponurom hostinci, až napokon zasnene spočinul na jeho jedinej ozdobe – sklenenej vitríne s vypchatým vtákom, nad ktorou visela stará puška.

„Puggy mal zmysel pre humor,“ vyhlásil, „aj keď pomerne svojský. Zdá sa mi však ako priveľmi čierny humor, aby si niekto pred plánovanou samovraždou objednal sendviče.“

„Keď už sme pri tom,“ poznamenal March, „nezdá sa mi pravdepodobné, aby niekomu prišli na chuť tunajšie sendviče, keď práve smeruje na večeru do panského sídla.“

„Nie... to veru nie,“ zahundral Fisher takmer mechanicky a odrazu akoby mu svitlo.

„Prepána! To je myšlienka! Máte úplnú pravdu. A celé to naznačuje čosi nesmierne podivné, všakže?“

V miestnosti sa na niekoľko minút rozhostilo hrobové ticho. Keď sa dvere hostinca náhle otvorili a dnu rýchlo vošiel neznámy chlap, mladého literáta sa zmocnila zvláštna nervozita. Nový hosť hodil na pult mincu a objednal si brandy. Doposiaľ si vôbec nevšimol dvoch mužov sediacich pri okne za holým dreveným stolom a až s pohárom v ruke sa k nim s divokým pohľadom otočil. March od prekvapenia vyskočil, keď mu jeho spoločník toho pána predstavil ako sira Howarda Horna.

Vyzeral o dosť starší ako jeho chlapčensky pôsobiace portréty v obrázkových časopisoch. Ako to pri politikoch býva, jeho rovné plavé vlasy už zdobilo zopár sivých prameňov, no tvár mal priam smiešne okrúhlu a vďaka orliemu nosu medzi

rýchlymi a bystrými očami sa trochu podobal na papagája. Čiapku mal posunutú vzadu na hlave a pod pazuchou niesol pušku. Harold March si stretnutie so známym politickým reformátorom predstavoval všelijako, no ani vo sne by mu nenašlo, že to bude so zbraňou v ruke pri poháriku brandy.

„Takže ani ty si neodolal Jinkovej pohostinnosti,“ uškrnul sa Fisher. „Zrejme sem naozaj pozval úplne každého.“

„Áno,“ pritakal minister financií. „Skvelo sme si zastrieľali. Ja som si poľovačku doslova užil, no ak mám byť úprimný, Jink toho veľa netrafil. Nepoznám človeka, ktorý by sa pri toľkých dobrých príležitostiach prejavil ako mizernejší strelec. Ale inak je to fajn chlapík, nič proti nemu nemám. Keď sa však učil baliť bravčovinu, či čo to vlastne robil, nenaučil sa popritom držať pušku. Povráva sa, že vlastnému sluhovi odstrelil z klobúka kokardu. To našho presne sedí, tie kokardy myslím. Zo strechy toho svojho absurdného pozláteneho altánku vraj výstrelom zložil veterník v tvare kohúta. A to je možno jediný vták, ktorého kedy trafil. Chystáte sa tam?“

Fisher neurčito vyhlásil, že určite áno, len si ešte musí niečo zariadiť, a minister financií sa s miernym kývnutím hlavy pobral. Marchovi sa zdalo, že pri objednávaní brandy znel trochu netrepezlivo, možno aj nahnevane, no potom sa vďaka krátkej debata upokojil a vrátil späť do spokojného stavu. Ten rozhovor však rozhodne nebol podľa novinárovho očakávania. O niekoľko minút pán Fisher vstal a vybral sa z hostinca. March vyšiel za ním a potom mlčky sledoval, ako jeho nový spoločník stojí uprostred hradskej a uprene hľadá smerom, odkiaľ prišli. Po niekoľkých minútach prešiel asi tristo metrov a opäť chvíľu nehybne stál.

„Myslím, že sa to stalo zhruba tu,“ oznámil.

„Čo sa tu stalo?“ vyzvedal March.

„Tu toho chudáka zavraždili,“ povedal Fisher smutne.

„Ako to myslíte?“ vyjachtal March. „Veď sa predsa roztrieskal o skaly asi päť kilometrov odtiaľto.“

„To veru nie,“ zavrtel hlavou Fisher. „Vôbec na tie kameň nešiel. Museli ste predsa vidieť, že dopadol len na svah

porastený mäkkou trávou. No všimol som si, že predtým ho niekto zastrelil.“ Odmlčal sa a po chvíli dodal: „V hostinci bol ešte nažive, ale zomrel dlho predtým, než sa dostal k tým skalám. Zastrelili ho, práve keď autom išiel po tejto rovnej časti cesty, myslím, že zhruba v týchto miestach. A automobil, pravdaže, pokračoval rovno ďalej, keďže ho nemal kto zastaviť alebo otočiť. Celé je to vskutku prešibane vymyslené, pretože telo by sa našlo ďaleko odtiaľto a ľudia by – rovnako ako vy – usúdili, že išlo o vodičovu chybu. Páchatel' je teda prefikaná beštia.“

„A nemohli ten výstrel začuť v hostinci alebo niekde v okolí?“ opýtal sa March.

„Určite áno, ale nikto mu nevenoval pozornosť. Aj to svedčí o vrahovej prefikanosti,“ pokračoval pán Fisher. „Všade naokolo sa celé dni strieľalo a výstrel si teda nepochybné načasoval tak, aby zanikol v množstve ostatných. Určite ide o prvotriedneho zločinca. Ale tam sa jeho vlohy nekončia.“

„Čo tým myslíte?“ opýtal sa mladý literát s nejasnou, no nepríjemnou predtuchou.

„Je to totiž aj prvotriedny strelec,“ odvetil jeho spoločník. Náhle sa otočil a vykročil po úzkej trávinatej cestičke, ktorá sa tiahla oproti hostincu a označovala hranicu medzi veľkým panstvom a otvorenými pláňami. March sa z nedostatku inej činnosti s rovnakou húževnatosťou trmácal za ním, až ho po chvíli našiel vo vysokej tráve, ako uprene hľadá na natreté koly pred sebou. Spoza kolovej ohrady sa dvíhali rady topoľov, ktoré sa jemne chveli v slabnúcom vetre a svojimi korunami dodávali oblohe tmavozelený nádych. Poobedie sa postupne menilo na večer a obrovské tiene topoľov sa predlžovali na viac ako tretine krajiny.

„Považujete sa za schopného zločinca?“ priateľsky sa opýtal Fisher. „Ja totiž určite nie. V najlepšom prípade by som to dotiahol na lupiča tretej cenovej.“

Kým mu však mládenec stihol odpovedať, pán Fisher sa už vyšvihol ponad plot. Novinár ho nasledoval bez väčšej telesnej námahy, ale s veľkým znepokojením. Topole rástli blízko

plota, takže bol problém sa popri nich nenápadne prešmyknúť. Za sebou videli len vysoké vavríny, ktoré sa zeleneli a ligotali v žiare zapadajúceho slnka. Čosi na tomto fyzickom obmedzení v podobe rôznych živých stien vyvolalo u Marcha pocit, že nevstupuje na otvorené pole, ale do zničeného domu. Bolo to, akoby vošiel dnu cez nepoužívané dvere alebo okno a zistil, že má cestu zatarasenu nábytkom. Obišli vavrínový živý plot až ku polorozpadnutému drevenému schodu, ktorý viedol na širokú trávnatú terasu. Na nej bol učupený nízky skleník, ktorý sa odvšadiaľ zdal byť neuveriteľne vzdialený, ako nejaká sklená rozprávková chalúpka v začarovanom lese. Pán Fisher tento osamelý dojem z odľahlých častí panstva dobre poznal. Uvedomoval si, že takto sú satirou aristokracie oveľa viac, než keby boli zarastené burinou alebo v troskách. Takto síce neboli zanedbané, no predsa boli zabudnuté – v každom prípade nepoužívané. Pravidelne zametané a upratované pre pána, ktorý tam nikdy nepríde.

Ako tak mlčky hľadeli do diaľky, zrazu zazreli čosi nezvyčajné. Bola to trojnožka, ktorá podopierala veľký disk – vyzeralo to ako okrúhly stôl s naklonenou stolovou doskou. Až keď zišli na lúku a prešli cez ňu, aby si ten zvláštny predmet obzreli, March si uvedomil, že je to terč. Bol opotrebovaný, počasie ho výrazne poničilo a žiarivé farby sústredných kruhov na ňom už vymizli. Možno ho tu postavili v dávnych dobách kráľovnej Viktórie, kedy bola lukostreľba v móde. Mládenec si predstavil dámy v nadýchaných krinolínach a gentlemanov s bokombradami vo výstredných klobúkoch, ktorí sa ako duchovia prechádzajú po tejto stratenej záhrade.

Náhle ho vyľakalo zvolanie pána Fishera, ten práve terč študoval zblízka.

„Aha!“ oznamoval. „Ktosi naň skutočne strieľal a nebolo to až tak dávno. Myslím, že si tu starý Jink trénoval svoju mizernú mušku.“

„Áno, a vyzerá to, že ešte má čo trénovať,“ zasmial sa March. „Ani jeden zásah do stredu, akoby boli len náhodne roztrúsené po terči.“

„Celkom náhodne,“ zahundral jeho spoločník so zrakom stále upretým na terč. Zdalo sa, že s ním len jednoducho súhlasil, no March mal pocit, že pod zaspatými viečkami mu zažiarili oči a ohnutý chrbát narovnal so zvláštnou námahou.

„Ospravedlňte ma na okamih,“ povedal a začal si šmátrať vo vreckách. „Myslím, že tu mám nejaké chemikálie... potom môžeme ísť dnu.“ Opäť sa nahrbil nad terčom a prstom čosi vkladal do dier po výstreloch. Pokiaľ March videl, bola to len akási tmavosivá pasta. Potom sa v narastajúcom súmraku pobrali po dlhých zelených uličkách k domu.

Ani teraz však výstredný vyšetrovateľ nevošiel hlavným vchodom. Obišiel budovu, kým nenašiel otvorené okno, cez ktoré vstúpil, a ukázal svojmu priateľovi miestnosť, ktorá vyzerala ako sklad zbraní. O steny boli opreté celé rady zvyčajných nástrojov na strieľanie vtáctva, no na stole pri okne ležalo pár zbraní ťažšieho kalibru.

„Pozrite sa! To sú Burkove pušky na veľkú lovnú zver,“ vysvetľoval Fisher. „Netušil som, že si ich sem odkladá.“ Jednu zodvihol, krátko si ju prezrel, následne zvrátil čelo a položil ju späť. Takmer v rovnakom okamihu dnu chvatne vošiel zvláštny mladík. Bol tmavý, statnej postavy, mal vypuklé čelo a značný predkus. Úsečne sa ospravedlnil a povedal:

„Nechal som tu zbrane majora Burka. Mám ich pobaliť, pretože dnes večer odchádza.“

Potom bez jediného ďalšieho slova vyniesol dve pušky a na prekvapených mužov sa ani nepozrel. Cez otvorené okno videli jeho krátku tmavú postavu kráčať cez lúku, ktorá sa leskla v súmraku. Fisher vyšiel von a hodnú chvíľu za ním hľadel.

„To je Halkett, už som vám ho spomínal,“ povedal. „Pre Burka spracúva nejaké papiere a je teda niečo ako jeho tajomník, ale rozhodne som netušil, že pracuje aj s jeho zbraňami. Je to presne ten typ tichého a bystrého, nenápadného muža, ktorý môže byť dobrý prakticky v čomkoľvek. Takého, o ktorom po rokoch známosti zistíte, že je šachový veľmajster.“

Vybral sa za vzd'aľujúcim sa Halkettom a čoskoro sa dostali na dohľad ostatných hostí, ktorí postávali na upravenom trávniku a so smiechom sa o čomsi zhovárali. V skupinke už z diaľky vynikala vysoká postava a rozpustená hriva slávneho lovca levov.

„Mimochodom,“ podotkol Fisher, „keď sme sa zhovárali o Burkovi a Halkettovi, povedal som, že so zbraňou toho veľa nenapíšete. Ale už si tým nie som taký istý. Počuli ste už o umelcovi, ktorý bol taký šikovný, že vedel kresliť zbraňou? Takéhoto nadaného chlapíka tu máme niekde medzi nami.“

Sir Howard ohlušujúco uvítal Fishera a jeho mladého priateľa novinára. Marcha potom predstavili majorovi Burkovi a pánovi Halkettovi a takisto – akoby mimochodom – aj ich spoločnému hostiteľovi, pánovi Jenkinsovi, ošumelému mužíkovi vo výstrednom tvídovom obleku, ku ktorému sa všetci ostatní správali ako k malému decku.

Neúnavný minister financií neustále rozprával o vtákoch, ktoré postrieľal, vtákoch, ktoré zastrelili Burke a Halkett, a vtákoch, ktoré sa nepodarilo zastreliť Jenkinsovi. Zdalo sa, že v týchto spoločenských kruhoch to bola jeho obľúbená téma.

„Vy a tie vaše veľké exotické zvieratá!“ skríkol nahnevane na Burka. „Prečo by ich už len niekto lovil! Viete, na čo musíte mať parádnú mušku? Na malú lovnú zver.“

„To celkom určite,“ poznamenal Horne Fisher. „Teraz už len keby sa hrochy dokázali vzniesť do vzduchu, prípadne ak by na tunajšom panstve ráčili chovať lietajúce slony, potom...“

„...potom by ich dostal aj Jink,“ zvolal sir Howard a veselo pobúchal hostiteľa po chrbte. „Stoh sena alebo hrocha by hádam trafil aj on.“

„Počujte, priatelia,“ povedal pán Fisher. „Podťe si so mnou na chvíľu zastrieľať na čosi celkom inšie. Nie na hrocha, ale na iné prazvláštne zviera, ktoré som tu objavil. Má tri nohy a jedno oko, ktoré hrá všetkými farbami dúhy!“

„O čom to, dofrasa, hovoríte?“ vyzvedal Burke.